

ΝΤΕΦΙ

11

περιοδικό για το τραγούδι κιόλα τ'άλλα

**ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ
ΣΤΟ ΚΡΑΤΙΚΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ**

ΚΑΙ ΤΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟ TOP 69

EMI

ΤΖΙΜΗΣ ΠΑΝΟΥΣΗΣ

ΚΑΓΚΕΛΑ ΠΑΝΤΟΥ

***Νέος δίσκος
για όσους ξέρουν από τέχνη!***

Η πολλή δουλειά τρώει το... περιοδικό. Είμαστε όμως ικανοποιημένοι με το αφιέρωμά μας στο κρατικό ραδιόφωνο που είναι, χωρίς υπερβολή, το πιο ολοκληρωμένο που έχει γίνει ποτέ στην Ελλάδα. Για να το καταφέρουμε συναντήσαμε δεκάδες ανθρώπους (παραγωγούς, διοικητικούς υπαλλήλους, διευθυντές, απλούς ακροατές, εκπροσώπους καλλιτεχνικών σωματείων, συνθέτες, στιχουργούς κ.ά.) και δουλέψαμε πάνω σ' ένα υλικό 4.000 μεταδοθέντων τραγουδιών που δίνουν πολύ παραστατικά την αληθινή εικόνα του ραδιοφώνου. Παράλληλα, το καλλιτεχνικό μας τμήμα φρόντισε την αισθητική ανανέωση του περιοδικού, που δείχνει και τη διάθεσή μας για ακόμα πιο ενδιαφέροντα πράγματα. Συγχωρέστε μας λοιπόν που αργήσαμε και γράψτε μας τη γνώμη σας για το ανανεωμένο Ντέφι που ελπίζουμε σύντομα να κυκλοφορεί σ' όλο τον κόσμο. Εμπρός λοιπόν για το δορυφορικό Ντέφι!

Γραφείο Έκδοσης
Σόλωνος 85 - Αθήνα 106 79
ΤΗΛ. 3629.569
Εκδότης
Σωτήρης Νικολακόπουλος
Υπεύθυνος Σύνταξης
Στέλιος Ελληνιάδης
Σ' αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν
Κώστας Βίρβος
Νίκος Παπάζογλου
Γιώργος Έξαρχος
Τάσος Φαληρέας
Νίκος Σαββάτης
Μίτση Βρασιδανοπούλου
Μάκης Μηλάτος
Σωτήρης Νικολακόπουλος
Πάνος Δημάκης
Γιάννα Κλειάσιου
Εικονογράφημα
Γιάννης Καλαϊτζής
Δημόσιες σχέσεις
Μίτση Βρασιδανοπούλου
Ιδιοκτησία
Π. Δημάκης και Σια Ε.Ε.
Νομική Σύμβουλος
Βάσω Διαμαντοπούλου
Καλλιτεχνική Επιμέλεια
Ηλίας Ταμπακέας
Ανδρέας Κιλιμάντζος
Θεσσαλονίκη
Νίκος Θεοδωράκης
Τσιμισκή-Π. Μελά 15
Τηλ. 265.708
Φωτοστοιχειοθεσία
Lexikon
Αν. Μεταξά 19-21
Τηλ. 3639.387
Εκτύπωση
Corfu
Σμολένσκυ 9
Τηλ. 3641.430
Ατελιέ
Ακμή
Κεραμεικού 51
Τηλ. 5222.408
Βιβλιοδεσία
Δ. Δάλαρης & Σια Ε.Ε.
Άργους 3, Περιστέρι
Τηλ. 5752.675

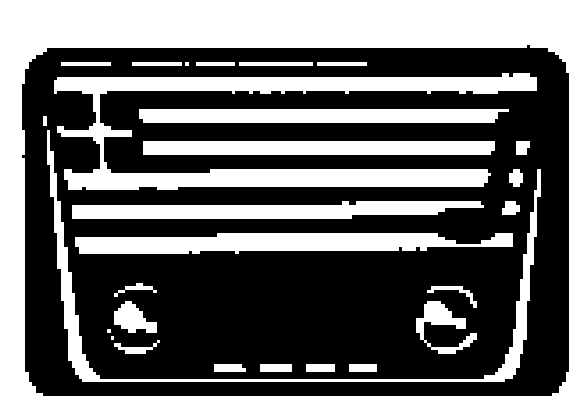
Τεύχος 11, 3-4 1986 Τιμή δρχ. 200

Το σχέδιο του εξώφυλλου
είναι του Ηλία Ταμπακέα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΧΟΛΙΑ	2
Μια Γυναίκα Μπορεί Συνέντευξη με τη Βιτάλη	8
Αποδέσμευσα την Κιθάρα απ' το Τραγούδι Συνέντευξη με τον Seranito	12
ΑΦΙΕΡΩΜΑ	
Το Ελληνικό Τραγούδι	
στο Κρατικό Ραδιόφωνο Άρθρο του Σ. Ελληνιάδη	16
Το Ραδιοφωνικό TOP 69! Στατιστικά στοιχεία	22
Η νεολαία Ακούει Ελληνικά και Ξένα του Γ. Πετρίδη	24
Υπάρχει λογοκρισία στο Ραδιόφωνο Του Θ. Μανίκα	26
Πρέπει οι Έλληνες να Μάθουν Μερικά Πράγματα του Β. Ριζιώτη	28
Οτι Βγαίνει στον Αέρα να Είναι Τεκμηριωμένο του Κ. Σφέτσα	30
Οι Κυρίες και Δεσποινίδες του Ραδιοφώνου του Α. Παπαδόπουλου	32
Υπάρχει μια Αισθητική Άποψη για το Τραγούδι της Σ. Μιχαλίτση	33
Υπάρχει Λογοκρισία στο Ραδιόφωνο του Δ. Λέκκα	34
Ούτε μία Τρίχα του Α. Καλδάρα	36
Χρειάζονται Άνθρωποι του Π. Κορόδηλα	37
Το Ραδιοφωνικό Τραγούδι του Ν. Μαυρουδή	38
Ας Σοβαρευτούμε του Κ. Βίρβου	39
Ραδιοσυννεφούλα Στατιστικά μιας Εκπομπής	40
Της Πόπης Εικονογράφημα του Γιάννη Καλαϊτζή	42
Πιο Μακριά απ' το Σινεμά του Ν. Σαββάτη	44
Σωτήρες της Τζαζ του Ν. Σαββάτη	49
Ελληνικό Ροκ. Τι Τρέχει Εδώ; του Ν. Μηλάτου	53
Τυριά Ευπνήστε θα σας Φάνε οι Βλάχοι Συνέντευξη με τον Γ. Πιλάλα	57
Ο Μέσος Έλληνας είναι Ανώτερος από την Εφημερίδα που Διαβάζει	
Συνέχεια της συζήτησης περί ΠΑΣΟΚ	58
Αποτυγχάνω 100% Συνέντευξη με τον F. Zappa	62
ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΚΙ ΟΛΑ Τ' ΑΛΛΑ	
Βιβλία και Περιοδικά	67
Μαγαζιά	68
Βίντεο	70
Τραγούδι και Άλλα	72
Δισκοκριτική	74
Δισκογραφία	78
Τσόντες	80
300 ΤΕΡΜΙΤΕΣ	3
ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ	15

Το Ελληνικό Τραγούδι στο Κρατικό Ραδιόφωνο

16

του ΣΤΕΛΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΑΔΗ

ΦΑΙΝΕΤΑΙ τελικά ότι το αίτημα για ένα δημοκρατικό ραδιόφωνο δύσκολα θα ικανοποιηθεί. Απ' τη μια το αμαρτωλό παρελθόν του, απ' την άλλη η έλλειψη μιας τέτοιας πολιτικής βούλησης ακόμα και απ' τη σημερινή προϊσταμένη κυβερνητική αρχή, μεταθέτουν την εξυγίανση του ραδιοφώνου στο απώτερο και αβέβαιο μέλλον.

Όλες οι κυβερνήσεις, στη δημοτικότητα των ραδιοπειρατών αντιτάσανε την ποινική δίωξή τους και όχι τη βελτίωση του κρατικού ραδιοφώνου. Η εύκολη λύση για τη μη αμφισβήτηση και τη συντήρηση της ραδιοφωνικής κονσέρβας.

Η ελπίδα που γεννήθηκε τον Οκτώβρη του '81 έμεινε μετέωρη.

Οι θορυβημένοι από τη νίκη του ΠΑΣΟΚ υπάλληλοι, φοβούμενοι τις φιλολαϊκές – σε όλα τα επίπεδα – εξαγγελίες του, προσπάθησαν τον πρώτο καιρό να «πάρουν μέτρα» για να γίνει και το ραδιόφωνο πιο λαϊκό. Η λογοκρισία στο ελληνικό τραγούδι σχεδόν «πάγωσε», οι διαφημιστικές εκπομπές των εταιριών δίσκων κόπηκαν και φάνηκε ότι κάτι πάει να γίνει. Προστέθηκαν κάποιες ενδιαφέρουσες εκπομπές και άλλαξε στα Προγράμματα η αναλογία ελληνικού προς το ξένο. Όμως στην ουσία του το πρόβλημα παρέμεινε. Γιατί ποτέ το τραγούδι δεν αξιολογήθηκε από το κράτος και δεν αντιμετωπίστηκε απ' το ραδιόφωνο σαν ζωντανός πλούτος του τόπου.

Το τραγούδι ήταν πάντα το ευτελές εν αφθονία είδος,

γιατί ήταν δημοφιλές και λυτρωτικό. Η άρχουσα (και αντιλαϊκή) ιδεολογία το 'βρισκε άλλοτε «ανατρεπτικό» και άλλοτε «τουρκο-γύφτικο». Φασισμός και ρατσισμός, που σαν αισθητική αντίληψη έχουν διαπεράσει και το κρατικό ραδιόφωνο.

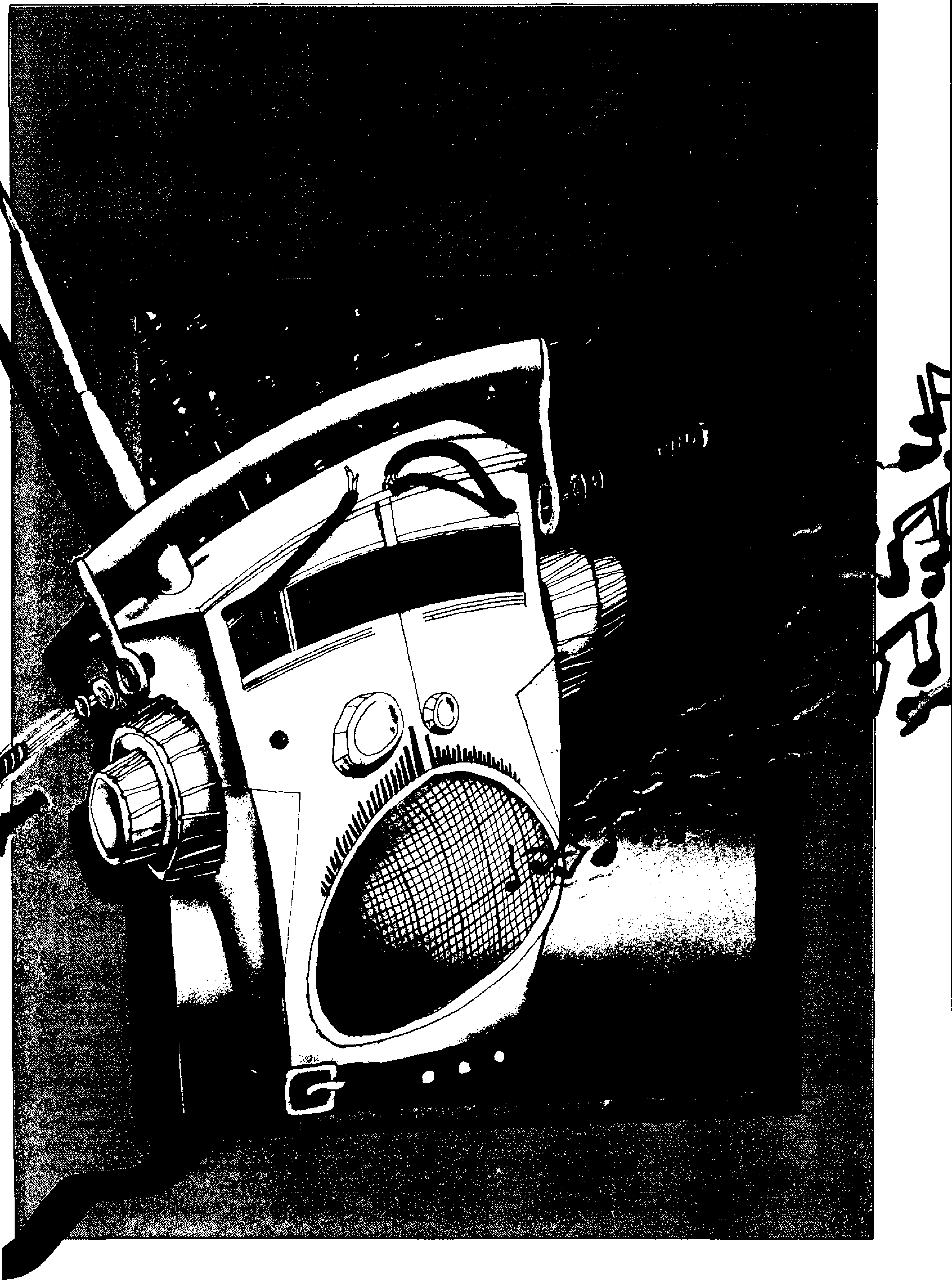
Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ

Το ρεμπέτικο δημιουργήθηκε σε συνθήκες διωγμού. Το κατοχικό λαϊκό το ίδιο. Το σπουδαίο μεταπολεμικό λαϊκό διασύρθηκε, γιατί ήταν το μόνο που μιλούσε για τη μετανάστευση, τη φτώχεια, το δικαίωμα των «μη-προνομιούχων» στη ζωή, στον έρωτα.

Από καχυποψία μέχρι απόρριψη αντιμετώπισαν και τα πρώτα λαϊκότροπα τραγούδια του Θεοδωράκη, ακόμα κι απ' την Αριστερά, που αργότερα τα υιοθέτησε.

Το «νέο κύμα» τραγουδιόταν στις μπουάτ της Πλάκας υπό την επιτήρηση – παρά την αθωότητά του – των χαφιάδων της ασφάλειας. Η χούντα το πρώτο πράγμα που έκανε στο ραδιόφωνο ήταν ν' απαγορεύσει εντελώς τη μετάδοση των «χαρακτηρισμένων» τραγουδιών (όλα του Θεοδωράκη και πολλά άλλα) αλλά και όλων των λαϊκών και όσων λαϊκόφερναν, ακόμα κι εκείνων των καλλιτεχνών που ήταν δηλωμένοι δεξιοί.

Στη μεταπολίτευση, από το 1974 και μετά, πολλά

απ' τα απαγορευμένα «αποχαρακτηρίστηκαν» αλλά οι σε βάρος του λαϊκού διακρίσεις εξακολούθησαν να ισχύουν έστω και με παραλλαγές. Μετά από αυστηρότατη (και αυθαίρετη) επιλογή, άφηναν να περάσουν λίγα λαϊκά τραγούδια απ' τις διαφημιστικές εκπομπές των εταιριών δίσκων και ακόμα λιγότερα από τις ελεύθερες.

Η «άνοιξη Χατζιδάκι» δεν έφερε την άνοιξη που ίσως είχε επιθυμήσει ο Χατζιδάκις. Έφερε, όμως, την θεωρητικοποίηση του αποκλεισμού των λαϊκών από συνεργάτες και επιγόνους του.

Το κρατικό ραδιόφωνο, ανέκαθεν απέκλειε από τα προγράμματά του κάθε νέο και κάθε δημοφιλές ρεύμα στο τραγούδι. Περίμενε την εξασθένησή του, την τυποποίησή του ή τη μείωση της δημοτικότητάς του για να το ενσωματώσει στη γραφειοκρατική χοάνη του. Εξαιρούνταν πάντοτε το ξένο και το δυτικότροπο ελαφρό.

ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΗΤΑΝ ΠΑΝΤΑ ΑΠ' ΕΞΩ

Ενώ λοιπόν κατά καιρούς όλα τα είδη του Ελληνικού Τραγουδιού υπέστησαν λογοκρισία και αποκλεισμό, το λαϊκό είναι ένα είδος που υφίσταται αυτή την άνιση μεταχείριση όχι κατά διαστήματα αλλά συνεχώς και αδιαλείπτως, μέχρι και σήμερα.

Η δεδομένη αδυναμία των λαϊκών δημιουργών στον τομέα των δημοσίων σχέσεων, η μη ανάμιξή τους στο πολιτικό παιχνίδι και η μη εξάρτησή τους από τα κυκλώματα των επιχορηγήσεων και επιδοτήσεων, με δεδομένη την σε βάρος τους προκατάληψη, καθόριζαν την ισχνή διαπραγματευτική τους δύναμη. Με το έργο τους έρμαιο της εκάστοτε πολιτικής των κυβερνήσεων ή των διευθύνσεων και υποχείριο των ανειδίκευτων υπαλλήλων που αποφασίζουν ποιά μουσική είναι κατάλληλη και ποιά όχι για τα 9 εκατομμύρια των ελλήνων.

Η νίκη του ΠΑΣΟΚ ταρακούνησε τα θολά νερά, όμως η αλλαγή μπλοκαρίστηκε πριν ολοκληρωθεί, με την επιβολή των μονόπλευρων απόψεων του σημερινού διευθυντή Ραδιοφωνίας της ΕΡΤ, Ιάκωβου Καμπανέλη και την αντίστοιχη υποχώρηση της διευθύντριας του Β' Προγράμματος, Σοφίας Μιχαλίτση, που τουλάχιστον τα τελευταία χρόνια και παρά το αντιφατικό παρελθόν της έδειχνε ότι τάσσεται υπέρ ενός ραδιοφώνου με μεγαλύτερη λαϊκή απήχηση, πλουραλιστικό.

Η τύχη του Β' Προγράμματος ήταν καθοριστική για ολόκληρο το κρατικό ραδιόφωνο που, παρά τις μικροδιαφορές, είναι ομοιόμορφο και προβάλλει τα ίδια πρόσωπα και πράγματα.

ΕΛΛΕΙΨΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ

Η γραμμή Καμπανέλη περνάει εύκολα στους παραγωγούς, που διαλέγουν τραγούδια για τις εκπομπές τους με το σκεπτικό να ικανοποιήσουν πρώτα τους προϊσταμένους τους και μετά τους ακροατές.

Η γραμμή αυτή δεν υπονοείται απλώς, αλλά τους επιβάλλεται, άμεσα και έμμεσα. Άμεσα με απαγορεύσεις, σαν το σημείωμα που στέλνεται από τη διεύθυνση στον παραγωγό Θ. Μανίκα (βλέπε σελ. 25 στο αφιέρωμα) για τις Μουσικές Ταξιαρχίες, και έμμεσα με χίλιους-δύο τρόπους που δεν αφήνουν περιθώριο αμφισβήτησής της.

Είναι αρκετές οι ιστορίες που διηγούνται οι παραγωγοί για το πως εκδηλώνει η διεύθυνση την απέχθειά της για το λαϊκό τραγούδι, αποθαρρύνοντάς τους έτσι για οποιοδήποτε «τόλμημα» που θα επέσυρε παρατήρηση ή επίπληξη. Είναι πραγματικά χαρακτηριστικό το γεγονός ότι οι εσωτερικοί παραγωγοί του ραδιοφώνου της ΕΡΤ-1 με παρακάλεσαν να μην τους αναφέρω ονομαστικά για ν' αποφύγουν δυσάρεστες συνέπειες.

Αν κανείς λάβει υπόψη του και ορισμένα άλλα στοιχεία, γίνεται φανερό πως επιβάλλεται η άποψη της διεύθυνσης.

Η πρόσληψη παραγωγών που πάσχουν από σοβαρή έλλειψη διαρκούς και θαθείας επικοινωνίας με το πλατύ κοινό, δεν έχουν ραδιοφωνικό ταλέντο και δεν γνωρίζουν σε βάθος το αντικείμενο των εκπομπών τους διευκολύνει την καθυπόταξή τους στον εκάστοτε διευθυντή, που πασχοντας κι εκείνος απ' την ίδια έλλειψη των απαραίτητων προσόντων κλείνει τον φαύλο κύκλο της αναπαραγωγής ενός ραδιοφώνου που είναι μόνο κρατικό και καθόλου λαϊκό. Και μ' αυτή την κατάσταση (με την απαραίτητη δόση οικογενειοκρατίας) επιχειρείται ο «εκπολιτισμός των μαζών με το φτηνό λαϊκό γούστο».

Ποιός «εκπολιτίζει» ποιόν; Οι υψηλού επιπέδου διευθυντές και παραγωγοί τον ανώριμο ελληνικό λαό; Φοβάμαι ότι κάθε πρόγραμμα είναι κατώτερο απ' το ακροατήριο στο οποίο υποτίθεται ότι απευθύνεται, ή στην καλύτερη περίπτωση απλώς άσχετο.

Αν για παράδειγμα πάρουμε τις λιγοστές εκπομπές ελληνικού τραγουδιού που υπάρχουν στο Τρίτο, είναι φανερό ότι παίζοντας νεοκυματικά τραγούδια δεν ανταποκρίνονται σ' ένα κοινό με περισσότερο σύνθετες απαιτήσεις που υποτίθεται ότι επιλέγει τό Τρίτο για ν' αποφύγει ν' ακούσει τα ίδια τραγούδια μ' αυτά που μεταδίδουν το Πρώτο και το Δεύτερο.

ΠΡΟΝΟΜΙΑΚΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΞΕΝΟΥ

Οι κατά καιρούς διευθύνσεις δεν θέλανε σώνει και καλά να προβάλουν μόνο το ξένο τραγούδι. Ήταν (και είναι) όμως απασχολημένες μόνο με το πως θα ελέγχουν το ελληνικό. Γι' αυτό, συχνά οι ενδιαφερόμενοι συνθέτες, στιχουργοί κ.ά., αποπροσανατολισμένοι απ' την ουσία του ζητήματος ζητάνε τον περιορισμό του ξένου αντί να ζητάνε την άρση των περιορισμών για το ελληνικό και την με δημοκρατικά αξιοκρατικά κριτήρια προβολή του.

Το ξένο αφέθηκε απ' τους ιθύνοντες να προβάλλεται

ελεύθερα και απεριόριστα. Ο παραγωγός μιας εκπομπής ξένου τραγουδιού έχει την ευχέρεια το κάθε κομμάτι όχι απλώς να το παίζει όσες φορές θέλει, αλλά και να το ΔΙΑΦΗΜΙΖΕΙ. Σε κάθε εκπομπή ξένου τραγουδιού μπορείς ν' ακούσεις τον εκφωνητή ν' αναφέρεται στο πόσα εκατομμύρια αντίτυπα πούλησε ένας ξένος δίσκος και πόσους «χρυσούς» πήρε σ' όλο τον κόσμο. Γίνεται συνεχής αναφορά στα λεγόμενα CHARTS ή TOPS, δηλαδή τους (υποτιθέμενους) πίνακες πωλήσεων που καταρτίζουν τα πολυεθνικά μονοπώλια για να προβάλλουν και να πουλάνε διεθνώς τα προϊόντα τους. Αντίθετα η παρουσίαση του ελληνικού τραγουδιού υπόκειται σε λεπτομερείς ρυθμίσεις και περιορισμούς. Η διεύθυνση του Β' Προγράμματος αφαιρούσε κάθε θετικό σχόλιο για τα ελληνικά τραγούδια ακόμα κι απ' τις προσφερόμενες διαφημιστικές εκπομπές των εταιριών.

Είχαν μάλιστα εφεύρει και ειδική κατηγορία μεταξύ των ελεύθερων και απαγορευμένων τραγουδιών, τα λεγόμενα «διαφημιστικά», που επιτρεπόταν η ραδιοφωνική μετάδοσή τους μόνο μέσα από τις εκπομπές των εταιριών δίσκων κι όχι από τα ελεύθερα προγράμματα. Σαν να μην έφτανε η προληπτική λογοκρισία που έκανε το Υπ. Προεδρείας στα ελληνικά τραγούδια, τα οποία απαγορευόταν να ηχογραφηθούν αν δεν έπαιρναν έγκριση. Αντίθετα κανένας ξένος δίσκος ή τραγούδι δεν πέρασε ποτέ από οποιαδήποτε λογοκρισία ή κόπηκε από το ραδιόφωνο.

Επί έξι μήνες κάποτε, η εκπομπή «η POLYGRAM παρουσιάζει» είχε σαν μουσικό σήμα αρχής (κάθε Σάββατο βράδυ) την εισαγωγή του κομματιού του COUNTRY JOE από το «WOODSTOCK», όπου 500.000 άτομα με την παρότρυνση του JOE φώναζαν ρυθμικά: FUCK!FUCK (και για όσους δεν είναι αγγλομαθείς: ΓΑΜΗΣΙ-ΓΑΜΗΣΙ)! Και ενώ εμείς το διασκεδάσαμε, οι λογοκρίτες δεν πήραν χαμπάρι!

Αν και αυτό το κωμικό γεγονός είναι χαρακτηριστικό της μεροληψίας αλλά και της ασχετωςύνης που επικρατούσε ανέκαθεν, τί να πει κανείς για τα τραγούδια που λανσάρουν με ένα ένδυμα «προοδευτικότητας» τη βία και την πρέζα στους πιτσιρικάδες;

Η ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ ΥΠΟ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ

Σήμερα, η λογοκρισία στο ραδιόφωνο τηρεί τα προσχήματα. Δεν χαρακτηρίζει τίποτα σαν απαγορευμένο. Έχει όμως, φίλτρα μικρά και μεγάλα. Τα μεγάλα τα χρησιμοποιεί για να φιλτράρει το λαϊκό τραγούδι, απ' το οποίο βγαίνει τελικά στον αέρα μόνο η ουρίτσα του και όχι το σώμα του.

Η Αρλέτα και η Γαλάνη περνούν απ' το μικρό φίλτρο. Ενώ ο Λεωνίδας Βελής και ο Στράτος Διονυσίου από το μεγάλο. Αυτή η διάκριση αναγορεύεται σε κυρίαρχη «αισθητική άποψη» που το μόνο ουσιώδες γνώρισμά της είναι η αποκήρυξη του λαϊκού ήχου, της λαϊκής φωνής, του λαϊκού «ακούσματος».

Δυο δίσκοι με τραγούδια του Χρήστου Νικολόπουλου κυκλοφόρησαν την ίδια εποχή. Ο ένας με τη Δήμητρα Γαλάνη και ο άλλος με το Στράτο Διονυσίου. Και ενώ η Γαλάνη παίζεται κατά μέσο όρο 89 φορές τη βδομάδα, ο Στράτος Διονυσίου παίζεται 7! Για το κρατικό ραδιόφωνο ό,τι αγγίζουν οι λαϊκοί καλλιτέχνες είναι μiasμένο! Η Πίτσα Παπαδοπούλου τραγουδάει λαϊκά. Η Αρλέτα ελαφρά. Για κάθε 1 τραγούδι της Παπαδοπούλου, με «το ισχύον σύστημα» περνούν 7 της Αρλέτας! Κι ας τραγουδάει η Παπαδοπούλου Σταύρο Ξαρχάκο.

Η Γλυκερία μέσα στα 3 τελευταία χρόνια έχει κάνει τις περισσότερες πωλήσεις δίσκων από κάθε άλλο καλλιτέχνη (ντόπιο και ξένο) στην Ελλάδα. Μισό εκατομμύριο σε νόμιμα αντίτυπα και ίσως τα διπλάσια σε πειρατικά! Στο κρατικό ραδιόφωνο καταλαμβάνει μόλις την 69η θέση!

Ο Χάρρυ Κλυνν και τα Παιδιά απ' την Πάτρα, μαζί με τη Γλυκερία αποτελούν το κορυφαίο σε πωλήσεις τρίο της τελευταίας τριετίας κι όμως, απουσιάζουν απ' το ραδιόφωνο. Ο Κλυνν βρίσκεται στην 165η θέση και τα «Παιδιά» στην 46η!

Εννοείται ότι οι πωλήσεις δίσκων δεν μπορεί να είναι το μοναδικό κριτήριο για το τι πρέπει να παίζεται και πόσο, είναι όμως ένα ασφαλές κριτήριο, ιδιαίτερα όταν δεν υπάρχουν εξειδικευμένες δημοσκοπήσεις και όταν οι περισσότεροι παραγωγοί του ραδιοφώνου δεν κερδίζουν τη θέση τους με γνώμονα τη στενή και αδιάκοπη σχέση τους με το λαϊκό αισθητήριο που έχει τις σταθερές του και τις μεταβλητές του. Βαθειά γνώση της παράδοσης και στενή σχέση με το λαϊκό έργο και τους δημιουργούς του δεν αποχτώνται στους διαδρόμους των ραδιομεγάρων.

Ακόμα και οι πιο αξιολογοί από τους εξωτερικούς συνεργάτες-παραγωγούς κινδυνεύουν ενδίδοντας στις πιέσεις να αλλοτριωθούν, υπό την διαρκή απειλή τη μη ανανέωσης της δίμηνης σύμβασής τους!

ΤΟ ΑΛΛΟΘΙ

Ολοι οι λαϊκοί καλλιτέχνες με αποδεδειγμένη δημοτικότητα και καταξίωση υφίστανται δυσμενέστατη μεταχείριση.

Ακόμα και η ραδιοφωνική παρουσία ορισμένων σημαντικών καλλιτεχνών του λαϊκού τραγουδιού (Νταλάρας, Αλεξίου κ.ά.) οφείλεται στο ότι διαθέτουν και ένα «εγκριμένο» ρεπερτόριο (μπαλλάντες, «έντεχνο»).

Χώρια που η παρουσία τους χρησιμεύει και για άλλοθι στους ραδιοφωνιτζήδες, που μόλις τους επιστημάνεις την απουσία λαϊκού τραγουδιού, όλοι μαζί εν χορώ σου απαντούν «μα, δεν παίζουμε Νταλάρα και Αλεξίου;».

Το άλλοθι αυτό δεν είναι το μοναδικό τους εύρημα. Ένα άλλο εύρημα στραγγαλιστικό και εξίσου αποτελεσματικό είναι ότι από τα 10 λαϊκά τραγούδια που μεταδίδονται, τα 8 είναι παλιά και μόνο 2 προέρχονται από νέες κυκλοφορίες.

Η πολιτική αυτή οξύνει και τις αντιθέσεις ανάμεσα στους καλλιτέχνες που αλληλοκατηγορούνται, λες και είναι οι ίδιοι υπεύθυνοι για την κατάσταση στο χώρο του ραδιοφώνου. Έτσι όταν οι φωνές διαμαρτυρίας δυναμώσουν, το ραδιόφωνο — για να κατευνάσει τα πνεύματα — κόβει κάποιον που μέχρι εκείνη τη στιγμή παιζόταν περισσότερο, χωρίς όμως ουσιαστικότερες αλλαγές. Κάποιος καλλιτέχνης είναι πάλι ο αποδιοπομπαίος τράγος.

Φτάσαμε δε στο κωμικοτραγικό σημείο, το κάθε σωματείο (ΕΔΕΤ, ΕΜΣΕ κλπ.) να διεκδικεί με στάνταρντ ποσοστά την προνομιακή μεταχείριση των μελών του από το ραδιόφωνο, 80% εμείς, 20% εσείς και άλλες τέτοιες ακρότητες που αποκαλύπτουν το μέγεθος της παρεξήγησης και της αυθαιρεσίας.

ΟΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΕΣ

Τελικά, αποδεικνύεται ότι οι διαφημιστικές εκπομπές των εταιριών δίσκων ήταν δημοφιλείς γιατί παρ' όλα τα αρνητικά τους ενημέρωναν συστηματικά τον ακροατή για τις νέες κυκλοφορίες και τον ψυχαγωγούσαν, υποκαθιστώντας σ' αυτό το ρόλο το ίδιο το ραδιόφωνο. Όταν κόπηκαν, φαντάστήκαμε ότι αυτοί που πήραν μια τέτοια απόφαση είχαν σκοπό να καθιερώσουν μια πραγματικά δημοκρατική επιλογή και παρουσίαση των τραγουδιών και των καλλιτεχνών. Μόνο αυτός ο λόγος θα αντιστάθμιζε και τη σημαντική απώλεια εσόδων που είχε η ΕΡΤ. Αντ' αυτού όμως, με την «αισθητική» τους άποψη, το μόνο που καταφέρανε, ήταν να κάνουν το ραδιόφωνο πιο πληκτικό. Έτσι εκδικήθηκαν όλους όσους κριτικάρανε τις διαφημιστικές των εταιριών επιζητώντας κάτι καλύτερο.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ;

Ενα ξεχωριστό αφιέρωμα με θέμα το «Δημοτικό Τραγούδι στο Ελληνικό κρατικό ραδιόφωνο» είναι εξίσου σημαντικό και επείγον.

Ένα πλουσιότατο μουσικό είδος, από τα σπουδαιότερα στον κόσμο, θεωρείται απ' το κρατικό ραδιόφωνο σαν «νεκρό είδος» και αντιμετωπίζεται μουσειακά, από «υποχρέωση», καταργημένο εντελώς απ' τις ψυχαγωγικές εκπομπές και ενταγμένο σε λίγες ειδικές εκπομπές, για να μην πολυακούγεται.

Ένας οποιοσδήποτε μέσος Έλληνας ξέρει ότι υπάρχουν εν ενεργεία εκατοντάδες δημοτικοί μουσικοί, ότι γίνονται χιλιάδες πανηγύρια, χοροί, γάμοι, βαφτίσια και γλέντια όλο το χρόνο, ότι το δημοτικό αποτελεί βασική πηγή έμπνευσης για τους νεότερους δημιουργούς και ξέρει ακόμα ότι σχεδόν όλα τα ελληνόπουλα χορεύουν είτε καλαματιανό είτε συρτό είτε τσάμικο σε κάθε ευκαιρία (ακόμα και στις ντισκοτέκ), ότι με λίγα λόγια το δημοτικό τραγούδι είναι ΔΗΜΟΦΙΛΕΣ.

Μόνο το κρατικό ραδιόφωνο αγνοεί προκλητικά το γε-

γονός. Είναι ζήτημα αν μέσα από 100 παραγωγούς του ραδιοφώνου υπάρχουν 4-5 που έχουν ασχοληθεί με το δημοτικό τραγούδι και 8-10 με το λαϊκό. Όλοι οι άλλοι που μετριούνται σε δεκάδες ασχολούνται με το ξένο και το ελαφρό.

Και μετά μιλάμε για ελληνικό τραγούδι στο κρατικό ραδιόφωνο. Από ποιούς;

ΠΟΤΕ ΔΕΝ ΕΙΝ' ΑΡΓΑ

Δυστυχώς το κρατικό ραδιόφωνο ποτέ δεν συμμερίστηκε την άποψη ότι υπάρχουν καλά και κακά τραγούδια σ' όλα τα είδη της μουσικής.

Έτσι διαπαιδαγώγησε και διαπαιδαγωγεί τους παραγωγούς που για να αισθάνονται ασφαλείς αλληλοεπηραζόμενοι παίζουν τα ίδια και τα ίδια από ορισμένα κάθε φορά είδη.

Η νέα γενική διεύθυνση της ΕΡΤ, έχει εκδηλώσει κάποιο ενδιαφέρον για το ραδιόφωνο. Αν δεν το έκανε αυτό μόνο και μόνο για ενημέρωσή της και υπάρχει η πρόθεση για αναζωογόνηση των ραδιοφωνικών Προγραμμάτων, αξίζει τον κόπο να προχωρήσει αποφασιστικά. Για ΝΑ ΑΝΟΙΞΕΙ ΤΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ σ' ολόκληρο το Ελληνικό Τραγούδι, παλιό και καινούργιο. Για να γίνει όμως αυτό πρέπει:

Να συσταθεί μια επιτροπή, που θα καθορίσει ποιά είναι τα απαραίτητα προσόντα ενός παραγωγού.

Να καταργηθεί εντελώς η κάθε είδους λογοκρισία στα ελληνικά τραγούδια και να γίνει σαφές ότι το ραδιόφωνο δεν είναι κανενός χωράφι ή παιχνίδι και απευθύνεται στον ελληνικό λαό κι όχι σε μια ή δύο παρέες.

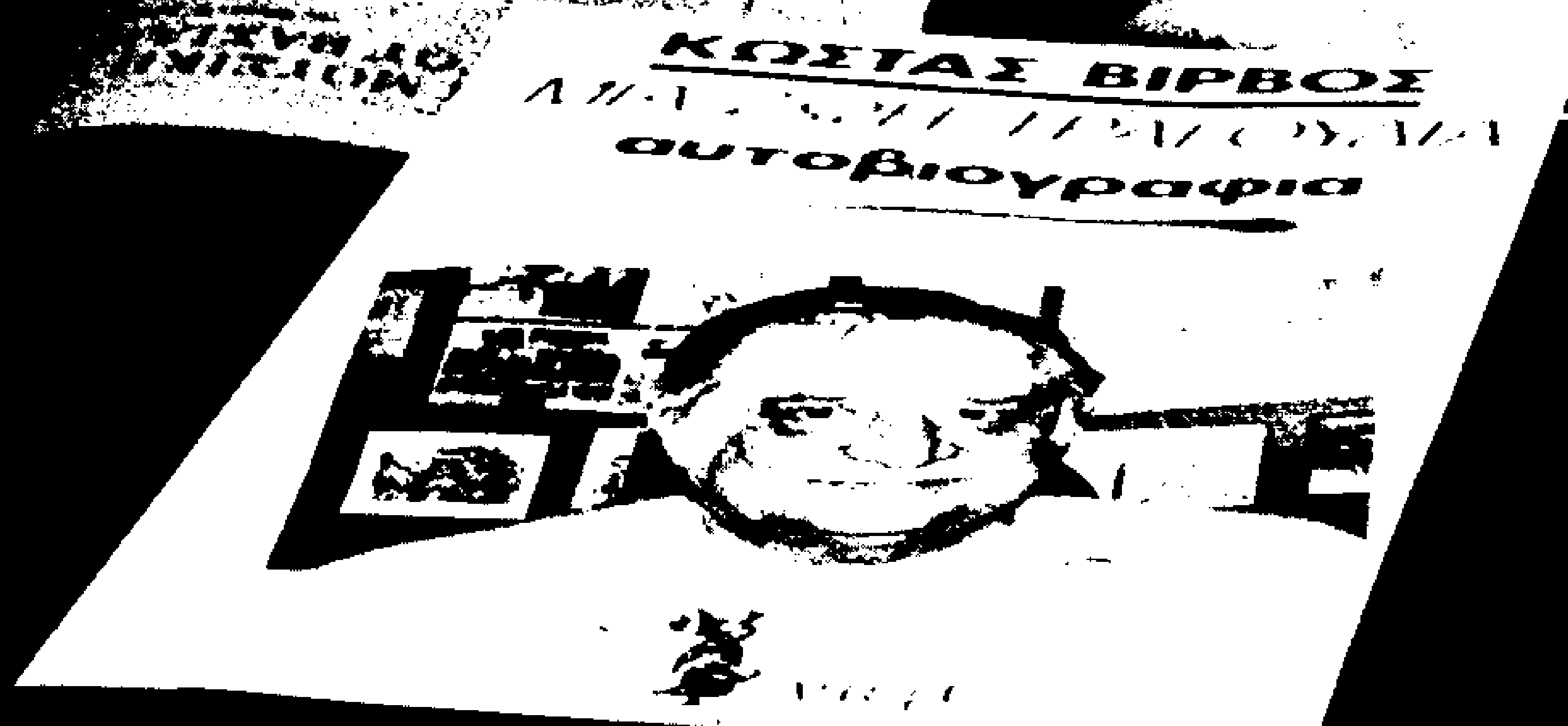
Ωστε, να έρθει επιτέλους και μια εποχή που ο Τσιτσάνης, ο Καλδάρας, ο Καζαντζίδης, ο Διονυσίου, η Γλυκερία και τόσοι άλλοι λαοφιλείς καλλιτέχνες δεν θα χρειάζονται «μέσον» για ν' ακουστούν απ' το κρατικό ραδιόφωνο!

ΑΡΧΗ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

Μ' αυτές τις σκέψεις και βασισμένοι στα στοιχεία που έχουμε στη διάθεσή μας από την συστηματικότερη παρακολούθηση των μουσικών εκπομπών του κρατικού ραδιοφώνου, παρουσιάζουμε σ' αυτό το τεύχος μια σειρά από κείμενα που φωτίζουν το ζήτημα του ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ ΣΤΟ ΚΡΑΤΙΚΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ από πολλές πλευρές.

Οι διευθυντές των 3 Προγραμμάτων της ΕΡΤ-1 και του σταθμού της ΕΡΤ-2, 3 γνωστοί παραγωγοί (Α'-Β' Προγρ. και ΕΡΤ-2), ο Κώστας Βίρβος (ΕΔΕΤ), ο Λευτέρης Παπαδόπουλος (ΕΜΣΕ) και ο Απόστολος Καλδάρας (ανεξάρτητος), με τις απόψεις τους συνθέτουν την εικόνα του Κρατικού Ραδιοφώνου και ανοίγουν για πρώτη φορά ένα διάλογο που θα βοηθήσουμε να συνεχιστεί και να ευδοκιμήσει.

Το
ντέφι
ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ
ΜΟΝΟ
ΕΝΑ ΩΡΑΙΟ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
...

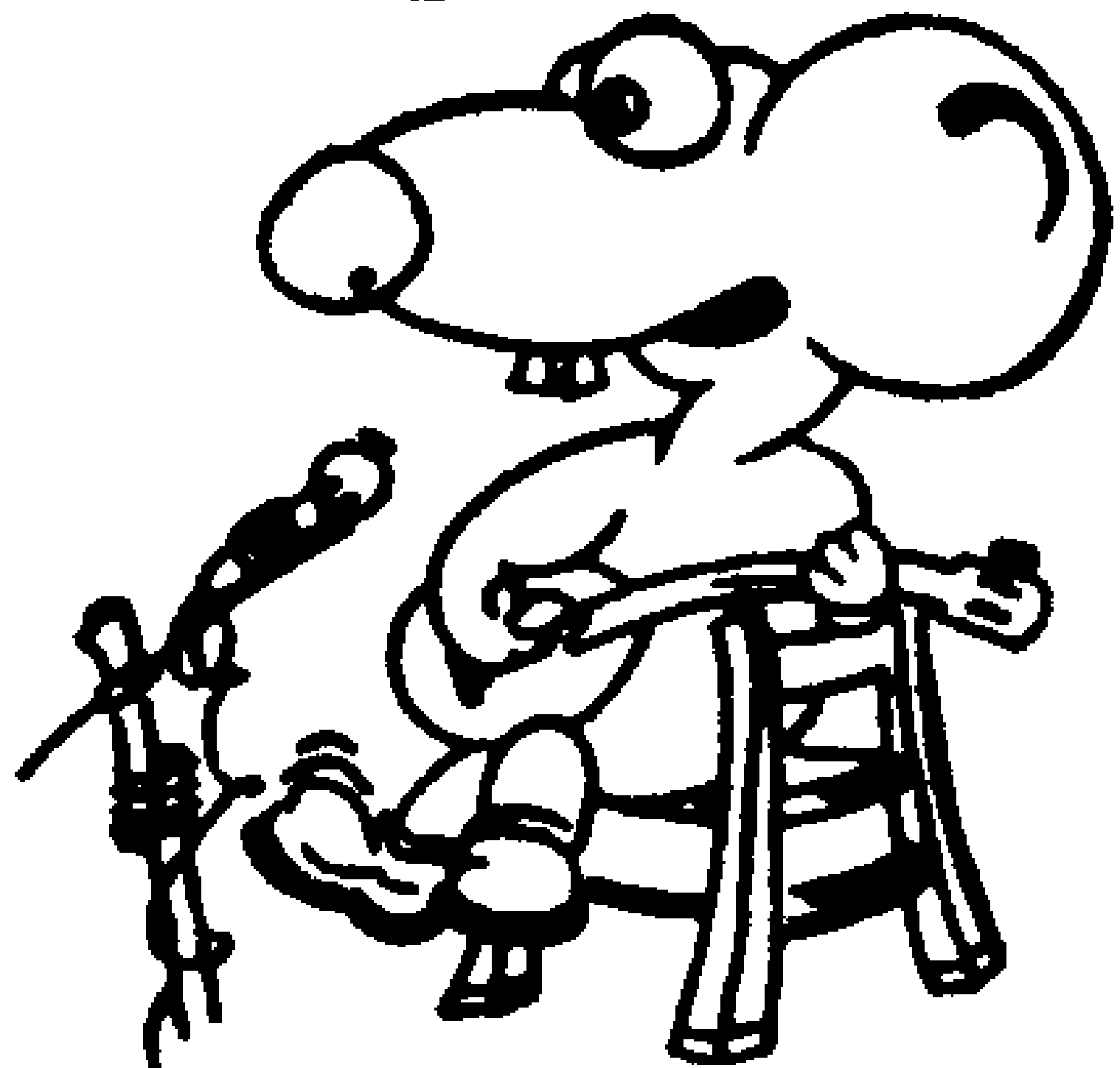

...

ΕΧΕΙ
ΚΑΙ
ΩΡΑΙΑ
ΒΙΒΛΙΑ
!

ΠΟΝΤΙΚΙ

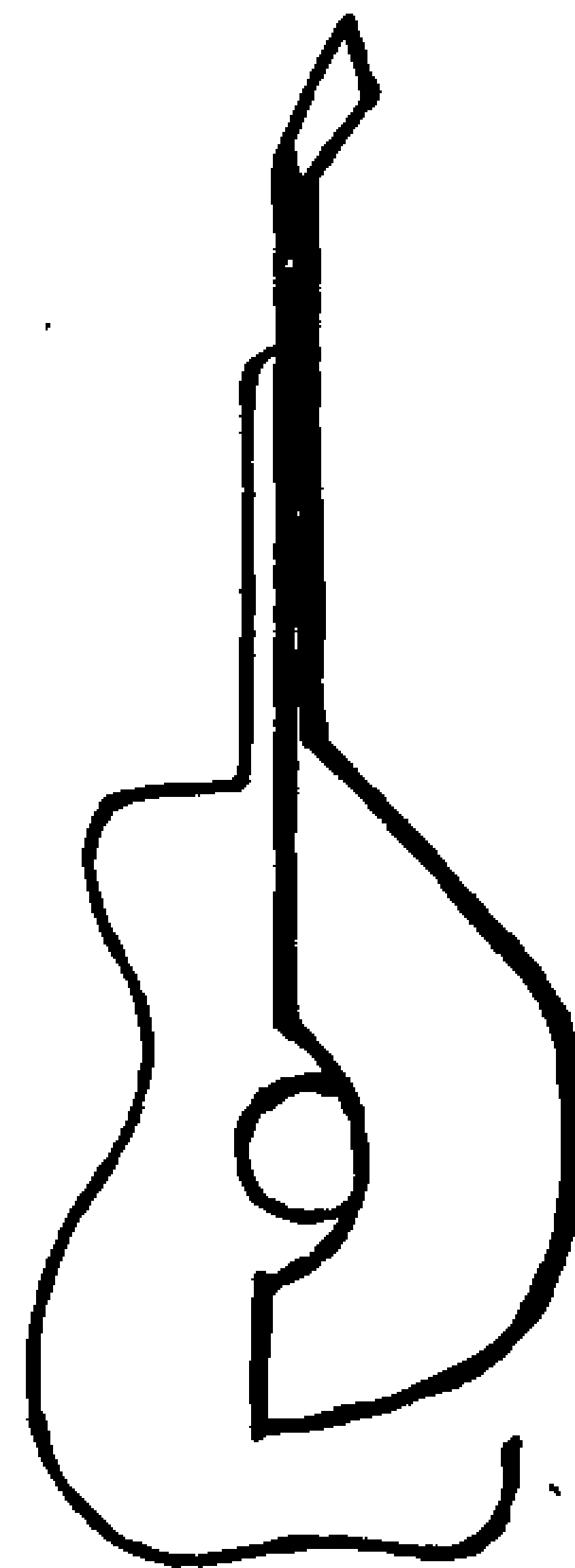
● νησιωτικά ● λαϊκά ● ρεμπετικά

θέλετε ευδοκίμηση
στη βραδυνη σας έξοδο ;
ελάτε στο ΠΟΝΤΙΚΙ και σίγουρα θα
το πετύχετε με αρωγούς τους
ΑΙΘΕΡΟΒΑΜΟΝΕΣ.

● φαγητό ● ποτό ● ποικιλίες ● τιμές προσιτές

ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ 9 & ΑΝΔΡΟΥ - Π. ΑΡΕΩΣ
ΚΥΨΕΛΗ ☎ 8232971

ΤΑΞΙΜΙ

ΙΣΑΥΡΩΝ 29 και ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ τηλ. 3639919

ΜΟΥΣΙΚΟ ΚΑΦΕΝΕΙΟ ΡΕΤΡΟ

ΚΑΘΕ ΒΡΑΔΥ Η ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ ΚΟΜΠΑΝΙΑ ΠΡΩΗΝ ΚΟΜΠΑΝΙΑ ΤΩΝ ΠΕΤΡΑΛΩΝΩΝ

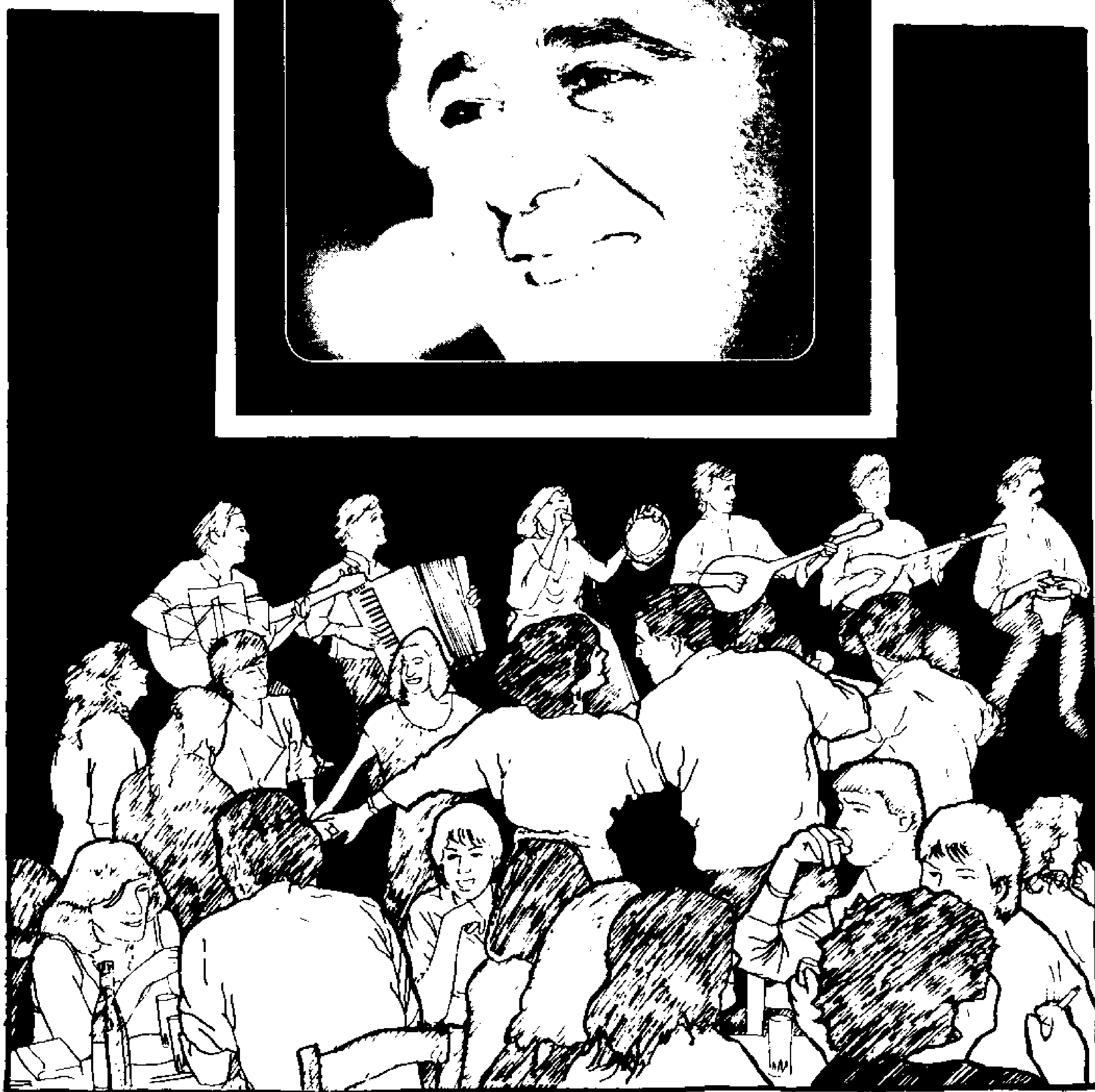
ΑΞΕΧΑΣΤΕΣ ΒΡΑΔΥΕΣ ΜΕ ΡΕΜΠΕΤΙΚΟ, ΠΑΛΙΟ ΛΑΙΚΟ & ΛΑΙΚΟ - ΚΕΦΙ - ΓΛΕΝΤΙ - ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΤΕ ΧΩΡΙΣ ΑΓΧΟΣ - ΤΙΜΕΣ ΛΟΓΙΚΕΣ - ΚΡΥΟ ΠΙΑΤΟ - ΠΙΤΣΑ

ΠΥΛΗΣ & ΔΕΛΗΓΩΡΓΗ 50 - ΠΕΙΡΑΙΑΣ - ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟ ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟ - ΤΗΛ. 4137001

ΑΝΑΤΟΛΗ

ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΕΞΑΝΤΩΝΑΚΗΣ

ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΕΞΑΝΤΩΝΑΚΗΣ
ΚΑΙ ΛΑΪΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ
ΦΑΓΗΤΟ! ΧΟΡΟΣ! ΚΕΦΙ! ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ!

η αιθουσα κλιματιζεται
ανοιχτα το καλοκαιρι καθε παρασκευη, σαββατο και κυριακη

παναιγη τσαλδαρα 111
καλλιθεα

9598215

ΕΛΑΤΕ ΜΑΖΙ ΜΑΣ

...και κερδίστε

Με συνδρομή 1.200 δρχ. το χρόνο (τα σωματεία και άλλα νομικά πρόσωπα 2.500) γίνεστε συνδρομητής και/ή μέλος του ΙΝ.ΚΑ. και έχετε:

- Το περιοδικό (με test προϊόντων, έρευνες τιμών, κ.λπ.) και άλλες εκδόσεις του ΙΝ.ΚΑ. στο σπίτι σας.

- Ταυτότητα έκπτωσης (10-40%) σε συμβεβλημένα καταστήματα (π.χ. MINION, ΚΛΑΟΥΔΑΤΟΣ, ΔΡΑΓΩΝΑΣ, ΡΑΔΙΟ ΑΘΗΝΑΙ, ΡΑΔΙΟ ΚΟΡΑΣΙΔΗ, ΒΑΡΔΑΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ, ΔΑΝΗΛΑΤΟΣ, ΑΚΡΟΝ-ΙΛΙΟΝ-ΚΡΥΣΤΑΛ, ΜΠΑΛΑΣΚΑΣ, ΒΑΓΕΝΑΣ-ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΚΑΤΡΑΝΤΖΟΣ ΣΠΟΡ, ΝΤΕΡΟΣ, ΒΑΒΕΤΤΕ, ΣΑΜΟΥΧΟΣ, ΠΑΓΩΝΗ, ΒΟΥΡΟΣ και πολλά άλλα μεγάλα και μικρά καταστήματα στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη και σε όλη σχεδόν την Ελλάδα) για τις αγορές σας μετρητοίς.

Επίσης, ηλεκτρολόγους, υδραυλικούς, καθαριστήρια, κ.λπ.*

- Πίστωση σε ορισμένα από αυτά τα καταστήματα (π.χ. ΔΡΑΓΩΝΑΣ*).

- Κέντρο Πληροφοριών, Καταγγελιών, Νομικών και άλλων συμβουλών.

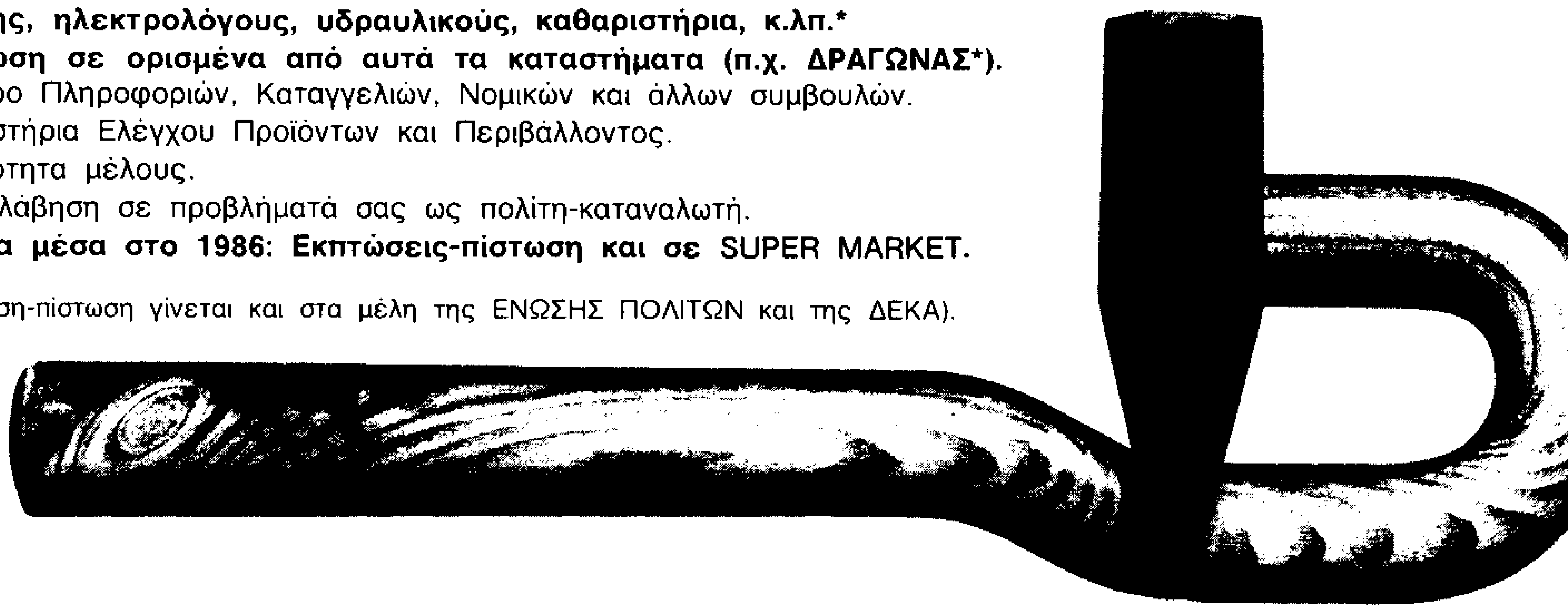
- Εργαστήρια Ελέγχου Προϊόντων και Περιβάλλοντος.

- Ταυτότητα μέλους.

- Μεσολάβηση σε προβλήματά σας ως πολίτη-καταναλωτή.

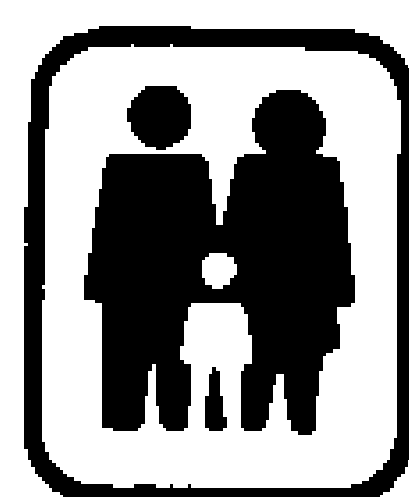
- Ακόμα μέσα στο 1986: Εκπτώσεις-πίστωση και σε SUPER MARKET.

*(Έκπτωση-πίστωση γίνεται και στα μέλη της ΕΝΩΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ και της ΔΕΚΑ).

ΔΕΛΤΙΟ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΗ

Προς

INKA

ΜΗΛΙΩΝΗ 8 και ΚΑΝΑΡΗ - 5ος ΟΡ. - ΑΘΗΝΑ Τ.Κ. 10673 - ΤΗΛΕΦΩΝΑ: 36.41.495, 36.12.345
ΔΕΛΤΙΟ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΗ (Ιδιώτες 1.200 δρχ. - Νομικά Πρόσωπα 5.000 δρχ.)

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ (ΟΔΟΣ/ΑΡ./ΣΥΝΟΙΚΙΑ/ΤΑΧ. ΚΩΔΙΚΑΣ:

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ:

ΤΗΛΕΦΩΝΑ:

Παρακαλώ να με γράψετε συνδρομητή σας για ένα χρόνο.

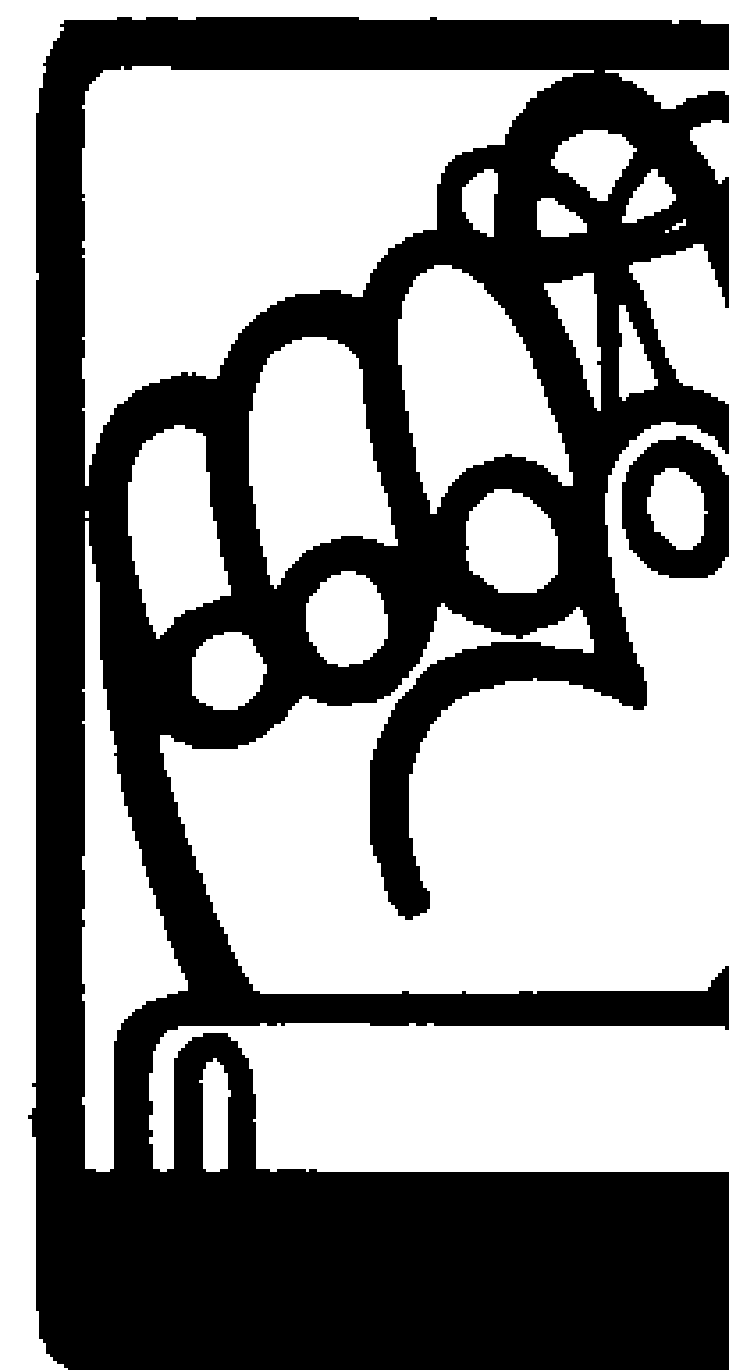
Την ετήσια συνδρομή μου, των 1.200 - 5.000 (διαγράψτε ανάλογα) στέλνω με επιταγή (ταχυδρομική ή τραπεζική) προς: ΙΝ.ΚΑ.

Μηλιώνη 8 - Αθήνα 10673 - τηλ. 36.12.345

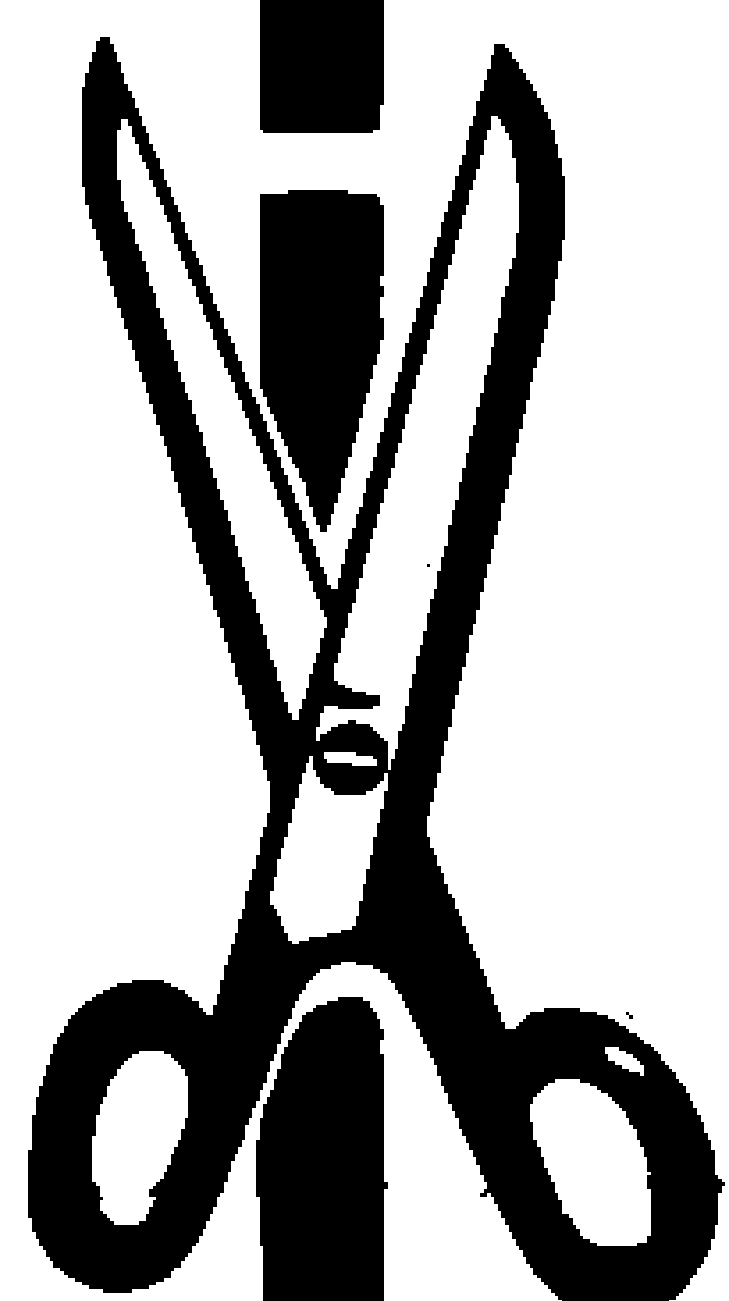
..... (και σφραγίδα για τα νομικά πρόσωπα) *

(υπογραφή)

○ Μπορείτε να μας στείλετε τα στοιχεία σας σε άλλο χαρτί αν δεν θέλετε να κόψετε το περιοδικό αυτό.

ΤΟ ΙΝ.ΚΑ.
ΣΤΗΡΙΖΕΤΑΙ
ΜΟΝΟ ΣΤΗ
ΣΥΝΔΡΟΜΗ

ROCK 100

ΔΙΣΚΟΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

Π. ΜΕΛΑ 15, Θεσσαλονίκη, τηλ. 265 708

LET'S

Swing

**TOGETHER
TONIGHT**

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 70
ΕΞΑΡΧΕΙΑ
ΤΗΛ. 3613952

ΤΕΡΜΙΤΕΣ

*το μεγάλο ελληνικό
συγκρότημα!*

νέο άλμπουμ

**ΤΣΙΜΕΝΤΕΝΙΑ
ΤΡΑΙΝΑ**

περιέχει τις επιτυχίες

ΓΟΥΡΟΥΝΑΚΙ, ΓΟΥΡΟΥΝΙ
ΣΚΛΗΡΗ ΜΟΥΣΙΚΗ
ΟΥΤΕ ΜΕ ΓΝΩΡΙΖΕΙΣ, ΟΥΤΕ ΣΕ ΓΝΩΡΙΖΩ
ΠΕΡΑΣΤΙΚΑ

συμμετέχει η ΦΛΕΡΥ ΝΤΑΝΤΩΝΑΚΗ στο
ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΝΥΧΤΑΣ

σε σφραγισμένους δίσκους
και Hi-Fi κασσέτες
εισέρχεται δυναμικά
στο Ελληνικό ρεπερτόριο

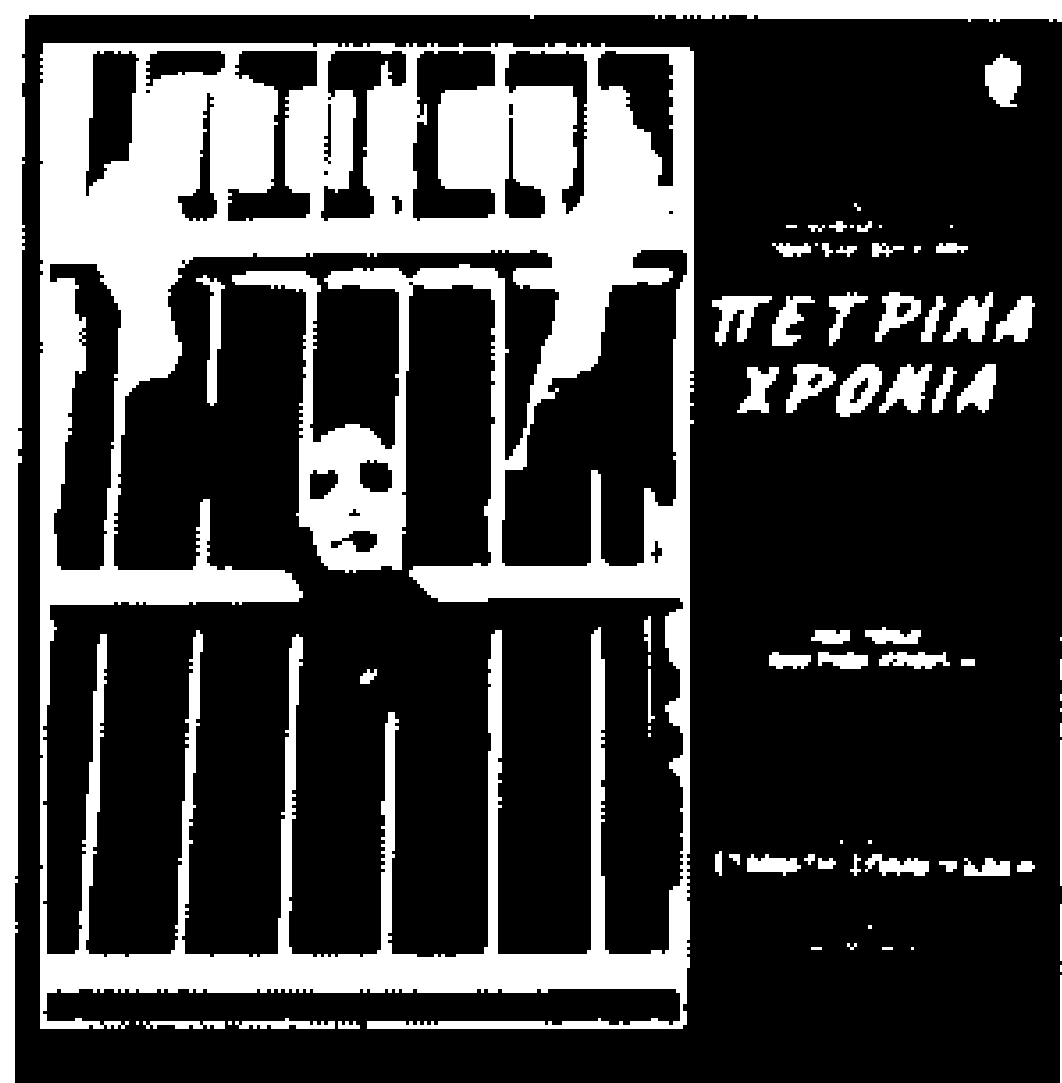
Virgin

ΔΙΣΚΟΙ - LYRA - ΤΑΙΝΙΕΣ

ΟΙ ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ

Σ. ΣΠΑΝΟΥΔΑΚΗΣ

Πέτρινα χρόνια

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΙ
ΚΟΛΥΜΒΗΤΕΣ

Άπό τό πάρκο στη
Μυροβόλο

Β. ΜΠΟΥΝΤΟΥΝΗΣ

Πέσ τό μέ μία κιθάρα

ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Δυνάμεις του Αιγαίου

ΓΛΥΚΕΡΙΑ

Τραγούδι αισθηματικό

ΗΛΙΑΣ ΑΝΔΡΙΟΠΟΥΛΟΣ

Οί ξένες πόρτες

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Χάδια και χαστούκια

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΡΑΣ

Τσικαμπούμ

Η ΓΛΥΚΕΡΙΑ
ΣΤΟ ΛΥΚΑΒΗΤΟ

Νύχτες μαγικές κι
όνειρεμένες

ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΟΚΑΡΙΝΗΣ

Φόρα παρτίδα

PIANO BAR
Σπύρος Μιχαηλίδης

Παραγωγή: Σταύρος Ξαρχάκος

NANTIA ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Θυμήσου έμένα

ΝΕΟ ΛΑΪΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Π. ΒΑΓΙΟΠΟΥΛΟΣ
ΜΑΝΩΛΗΣ ΡΑΣΟΥΛΗΣ

Έσύ κι' αν γίνεις
ύπουργός εγώ θα
σ' αγαπάω

ΣΤΑΥΡΟΣ ΛΟΓΑΡΙΔΗΣ

Μέ τά φεγγάρια χάνομαι

Κ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ

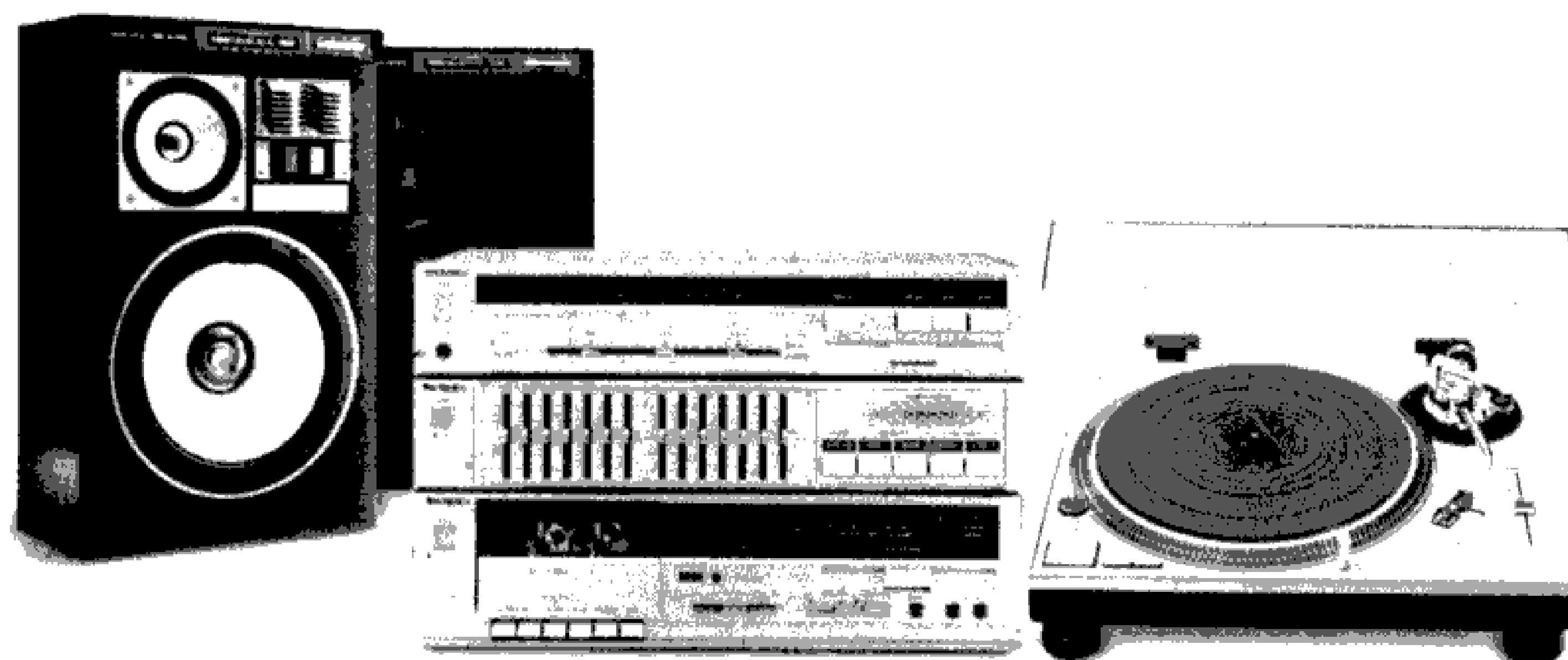

Σέ στρατόπεδα
καί πλοία

ΝΕΟ
ΛΑΪΚΟ
ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Technics

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΗΜΕΡΑ

το μέλλον της μουσικής δεν απέχει πολύ

Η Technics με τη μακρόχρονη πείρα, τη συνεχή έρευνα και τη διαρκώς εξελισσόμενη τεχνολογία της, έχει φέρει το μέλλον, για τα μηχανήματα αναπαραγωγής ήχων, πολύ-πολύ κοντά... στο σήμερα!

Μια τεράστια γκάμα προϊόντων για όλες τις οικονομικές δυνατότητες είναι στη διάθεσή σας τώρα.

Αγοράστε-απολαύστε Technics! Κάντε βήματα στον κόσμο της μουσικής του αύριο...

BIANE

ΑΘΗΝΑ: ΣΟΛΩΜΟΥ 39 • 106 82 • ΤΗΛ. 3609.621
ΘΕΣ/ΝΙΚΗ: Β. ΟΛΓΑΣ 253 • 546 56 • ΤΗΛ. 429.141

Technics - National - Panasonic
ΕΠΩΝΥΜΟ: _____
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: _____
ΔΙΕΥΣΗ: _____
Τ.Κ.: _____
ΤΗΛΕΦΩΝΟ: _____

**ΖΗΤΑΤΕ ΠΑΝΤΑ
ΤΗΝ ΕΓΓΥΗΣΗ
ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΛΛΗΝ. ΟΔΗΓΙΕΣ
ΧΡΗΣΗΣ ΤΗΣ BIANE**